

KAN/1340/2013

112 § VALTIOVARAINMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Valtiovarainministeriö pyytää 4.2.2014 päivätyllä kirjeellään lausuntoa ministeriön asettaman selvitysmies Arno Miettisen valmistele-
masta luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestel-
män uudistamisesta. Lausunto pyydetään 4.4.2014 mennessä.

./. Luonnos hallituksen esitykseksi on liitteenä.

Nokian kaupunginhallitus on antanut selvitysmiehelle lausunnon
uudistuksen kriteereistä 13.1.2014 § 19. Silloin kaupunginhallitus
piti uudistusta tarpeellisena ja päälinjoiltaan oikeana, mutta otti
kantaa mm. työpaikkaomavaraisuuskriteerin tarpeellisuuteen ja sai-
rastavuuskriteerin perusteisiin.

Nyt kun selvitysmiehen työ on valmistunut valmiiksi lakiesitykseksi,
voidaan yhä todeta, että uudistus on tarpeellinen ja päälinjoiltaan
oikean suuntainen. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä on erittäin
monimutkainen eikä perustu tuoreisiin tietoihin. Lakiesitys on sel-
keä edistysaskel nykyiseen malliin, mutta edellyttää ehdottomasti
jatkovalmistelua, jotta valtionosuusjärjestelmästä saadaan lä-
pinäkyvä ja perusteiltaan kiistaton. Huomattavaa on myös, että esi-
tetty valtionosuusjärjestelmä ja sosiaali- ja terveystoimen rakenne-
uudistuksen linjaukset eivät ole keskenään ristiriidattomat.

Kokonaisuutena tulisi jatkovalmistelussa syventyä erityisesti siihen,
että kriteerit voidaan tutkimuksellisesti varmentaa olevan kustan-
nuksia kuvaavia, ja että niiden suhteet ovat oikeat kustannusten
perusteina.

Esimerkiksi sairastavuuskriteeri perustuu mm. kahteentoista eri-
tyiskorvattavaan kansantautiin. Näiden kriteerien tausta tulisi avata,
sekä tutkimuksellisesti todentaa, että ne kuvaavat kuntien tervey-
denhuollon kustannusrasitusta kokonaisuutena.

Lakiesityksessä sanotaan, että valtionosuusjärjestelmän tulisi tasa-
ta kustannuksista aiheutuvia eroja. Tällä perusteella voidaan ky-
seenalaistaa etenkin työpaikkaomavaraisuuden kriteeri sekä alle
55-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkeläisten määrän kriteeri. Aina-
kaan niiden perusteiksi ei ole esitetty tutkimuksellista tietoa. Myös-
kään syrjäisyys-, saaristo-, koulutustaso-, vieraskielisyys- ja asu-
kastiheyskriteereille ei ole tutkimuksellista taustaa siitä, kuinka suu-
ri näiden vaikutus todella on kuntien kustannusrakenteessa.

Samaa taustaa peilaten taas työttömyyskriteerin pieni painoarvo on
yllättävä. Työttömyys vaikuttaa monella tavoin kunnallisten palve-

luiden kysyntään ja jopa velvoitteisiin. Niinpä siihen tulisi liittää myös nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kriteerit.

Esityksessä OKM:n perustamishankkeiden valtionosuudet siirretäisiin toiminnan valtionosuuspohjiin. Esitys on perusteiltaan hyvä, mutta tällä hetkellä ministeriön valtionosuuslistoilla olevien investointihankkeiden valtionosuudet tulisi kuitenkin toteuttaa, sillä kunnat ovat tehneet niiden perusteella taloussuunnittelunsa seuraaville kolmelle vuodelle.

Kotikuntakorvauksissa kaikkien oppilaitosten tulee olla samassa asemassa järjestäjästä riippumatta. Esitetty järjestelmä laittaa kunnat huonompaan asemaan.

Verotulotasauksen tasausrajan nosto 100 %:iin tulee aiheuttamaan huomattavia vuosittaisia muutoksia kuntien valtionosuuksissa ja siten hankaloittamaan taloussuunnittelua.

Yksin voimlaitosten kiinteistöveron huomioiminen verotulotasauksessa ei ole mitenkään perusteltu. Joko kiinteistöverot tulee huomioida kokonaisuutena tai sitten ei lainkaan.

Jotta kuntien taloussuunnittelu olisi mahdollista, tulisi valtionosuustiedot olla käytettävissä aina edellisen vuoden kesäkuussa. Muutenkin vuosittaisten valtionosuuksien ennustettavuutta tulisi parantaa.

Kj: Kh päättää

antaa selostusosassa olevan lausunnon kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttamisesta.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa
Nokian kaupungin hallintokeskuksessa

Nokialla, 1.4.2014

Tarja Kotakorpi, toimistosihteeri
Hallintokeskus
Nokian kaupunki